ה מ א ס ף

לחדש סיון תקמ"ה

א

שירים

פרק שירה ליום ראשון *)

האור ישא תהלתו והודו, והארץ האירה מכבודו.

אָז בְּיוֹם רִאשׁוֹן, יְצַרְתַּנִי הַמֵּאִיר לָאִישׁוֹן.
הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שִׁמְךָ אִמְרָתֶךָ,
לִהְיוֹתִי רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי יְצִירָתֶךָ.
יוֹם נוֹלְדוּ הָרִים בְּחֵילֶךָ,
בִּי הַחִלּוֹתָ לְהַרְאוֹת אֶת גְּדֻלֶּךָ.
וְאַחֲרֵי כָּל הַבְּרוּאִים יִמְשׁוֹכוּ,
יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּ.

*) פרק שירה הוה חבר ע"י הרב הצנוע החוקר ר' איצק סאשנאווע נ"י. והנגנו פה לתוכו תכוונים לזונתא, והוא חלק על כל גדוקיו בלימודי תכמת הטבע, ופה נפרק הוה לשבר על האור עם לבו, ידבר בחכמת האפטיק היא ההבטה, כאשר יבין המשכיל ובלשת הספר ע"כ בלו נאור, יבין כל קוראי את מחשבותיו ע"י הביאור אשר יעיש מחברת קציר. ומבוכן ילמוד גפלאות מחכמת הטבע.

דברי המאספים.

גַּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ רְזִי הַחֲלָקִים ׀
בְּמַעֲבֵה הָרְקוֹת שַׁמְתָּם יְצוּקִים ׃
לֹא יֵלְכוּ יַחְדָּיו בִּלְתִּי אִם נוֹעָדוּ ׀
וּמִי זֶה יְקֻרְעֵם יִתְפָּרְדוּ וְלֹא יִתְלַבָּדוּ ׃
שָׂם מְאוֹרֵי אוֹר בַּשָּׁמַיִם ׀
לִהְיוֹת לְעַם עֲלֵי אֶרֶץ לָעֵינַיִם ׃
מִי יוֹדֵעַ מֵבִין חִין עֶרְכִּי ׀
מִכָּל עֲבָרַי מְסָבִיב אֲנִיַּת הָשְׁפִּי ׀
אֲחַלְקָה שִׁלַּל צְבָעִים ׀
עַל פְּנֵי כָּל הַנִּרְאִים ׃
אֶתְהַלֵּךְ בְּמֵשָׁרִים ׀
אֶתְחַלֵּק לַחֲלָקִים צְעִירִים ׃
לֹא יְעַצְּרוּנִי הַמַּעְבָּרִים הַצָּרִים ׀
אָפֶס בְּפִגְעִי חֲמָרִים חֲמָרִים ׃
אֲשֶׁר פַּחוֹתֵיהֶם מְעַבְּטִים אוֹרְחוֹתָם ׀
וְחוֹרֵיהֶם עֲקֻשִּׁים וּגְלוּזִים בְּמַעְגְּלוֹתָם ׃
אָז עֲבוֹדָתִי לֹא אֶעֱבוֹד ׀
כִּי קָבָנִי אָרוּם בְּבָבוֹד ׃

וְאָשׁוּבָה אָחוֹר בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה ,
לָרוֹאִים הָיְתָה אוֹרָה .
וְלוּ אֶתְוַדָּע בְּמַרְאָה נְחוּשָׁה ;
אֲשֶׁר בְּחַלְקַלְקוֹת לְמוֹשָׁה .
אָז אָשׁוּב בְּמִסִּילָה הָעוֹלָה ,
וְאַשְׁוֶה זָוִית הַכְּפִילָה עִם הַנְּפִילָה .
גַּם הוּא לִי לִישׁוּעָה, הָיוֹתִי מָהִיר הַתְּנוּעָה ;
בִּנְתִיבוֹת שְׁתַּיִם אָנִיעָה, זוּ הִיא שִׁיבָה זוּ הִיא בִּיאָה .
עַל הַדֶּרֶךְ בָּעֲנִים אֲהַלֵּךְ בְּרֶגֶשׁ פְּנִימָה ,
בְּצֶלֶם וּדְמוּת תְּמוּנַת כָּל מְאוּמָה וכו" וכו" .

ב

מכתבים .

מוסר השכל .

אל ידידי הקורא הרן !

איש סומר מזכבדי לרן עבר מדי שנה בשנה לרח ים , לרכוש רכוש בקנה לרן נכריה , לשר עפרות זהב עפרה . ויהי היום והוא ועבדיו ירדו הימה בלניה , ורוח קשרה בא , וירעשו המים ונליהם כערימו כחומות בצורות בשמים , ויחתרו למנוע לרן ולא יכלו כי כסו שמים בערפל ,

ויסח חסך ותפלה מסביב, ופתחום הזליק הסער את התניה על הסלע ותשבר. כל הרכוש נטבע במצולות ים והתכסים הסכילו להמלט על כפסח (כי ידעו לשחות), ויחזק לוים בקרס מקרסי התניה, ויסוטו עד בוחס ב התרן. ויהי כבוחס שמה, ותחרי שבה רוחס ופתחם שכבה, וירחו את התרן תשר המה בה, ועובכה כדרך שלשה מים מביתם. ויכוחו פה ויקחו מפרי התרן לכלכל את נפשם הרעבה. ותחרי כן נשאו את רגלם ללכת. השמש כח ונללי ערב נטו והמה בייער גדול מחוד, והנה מן השמים ירד מטר רב, ותסיכה גדולה כופלת עליהם לבלתי יכולת לרחות לוים את רעהו. וילחו למצוח הדרך. הם הולכים ותשרת מים ועבני הלילה עוד התסיכו את פני הרקיע, ויפחדו, ויפנו כה וכה לרחות לח לין שם בית למצוח מקוח — לך לשוח עמלו. וירחו עד מחוד ותימה גדולה כופלת עליהם. כבר תבדו תקותם ותוקלתם נכזבה תשבו, למצוח מקום ללון ומחסה ממטר, והנה פתחום תרמון גדול לפניהם מלא תורה, ותך בברת תרן קטנה מקום בוח שמה, וישמחו התכשים מחוד וימהרו לבח שמה למען מצוח ממח מכל התלחה תשר מלחתם.

ויבואו שמה וימצחו את הסער פתוח ותין שם לוים, ויכנסו ב הבית וילכו מחדר ב חדר וילוד תשה לא רחו. הנה משתלים, ופתחום הביטו דביר גדול, ועל שערו כתוב:

לעניים עוברי דרך.

ויהי בבוחס החדרה, הוסיפו השתומם במלחם שלחן ערוך בכל מיני מטעמים, ויין לרוב, וכגדי שם ותרנגן, ומטות מוצעות לשכוב עליהם. ויחכלו ויסתו לוים בטוב בעיני ויבכבו ליין ילהחליף כח לנפשם העיפה. — הבקר חור והמה השכימו ללכת לדרכם, וידרושו מחדר ב חדר למצוח את הוים תשר הטיב לעשות כה עמהם: ובכלם מלחו חותות הנדיבה, פה מלחו מים חמים לרחון רגליהם, ופה מקוים חזקים ירבו עצמה בגוית שותיהם להברית. ופה סלים מלחים מוגדות לשימם צידה לדרך; ותוח נדיב תשר הכין את כל ואת בלח מלחו. ויפתח הוים החורח את פיו ויחמר: מי זה הוים תשר החייתנו בכוכך מוכוח לעוברי דרך להחיות את נפשם הסוקקה! חותותיך רחימו, וגדולתך הרחיתנו, ותותך לח ידענו — היה תשר תהיה, טוב תתה ורב תסד! מרחוק נכרע לך על הטוב והחסד תשר עשית את עבדיך. — ויכרעו

כלם ויסתמו וילכו לדרכם שמחים וטובי לבב ויבואו ש
ביתם בשלום .

את המעל הזה עליך נשאתי , ואתה הקורא הרך ! נוכחה
יחד . לו היית אתה במקום ההלך הזה ; לו נתעית
ביער , ויחשוך ממך לוכל , מסקה , ומחסה ; ועתה מצאת
את כל מחסורך ערוך לפניך מיד איש כדיב אשר לא ידעתהו ,
מה תאמר , ומה תעשה ? הלא יכלו כל ימי מלדך להודות
לו , ולשבחהו ; תאמן את כל כחך לדעת את החים ולברכהו .
והנה בן אדם פקח עיניך ורחה כי אתה בעולם הזה כמו ההלך
נתעה ביער לא יוכל מצוא דרך לצאת , לולי חסד האל , אשר
שם לפניו את החרמון הגדול היה הבריאה ומלואה , לעשות כה
כטוב בעיניו ; ואיך תעשה לבך כחומה , להלתי חקור לחרי
בוראה המטיב עמך בכל עת ובכל שעה ? ולמת תודה לו
ולשמור מצותיו וחקיו ? — מאז ימלת מבטן אמך , קדמוך
ברכיס לבוא עליהם , ישמרוך הוריך , יגדלוך ויתנו מחיה
לנפשך ; מצאת את ואחות לעזר בצרה , מצאת רעים ואוהבים
להשתעשע בחברתם , ולשמוח בלהקתם , מצאת את כל
מחסורך מיד בוראך ; — ואותותיו תנכר ? ולא תרבה חקור
אותו לדעתו ? —

ואם תאמרי ברוחך , מה לי חקור לחרי דבר נעלם , הלא
יפלא ממני דעתו כל עוד אוסיף חקור ? — דע כי
לא מחכמה דברת כה , וכי מלת עלותך על לבונך ! — הן
שם כן כח לחשוב מחשבות , הבט בנפלאותיו , זכור טובותיו ,
ודע את מדותיו , ואם בלתי בעלי תבלית המה , אמן לבך
ברב כח לדעת מהם את אשר תוכל להשיג , אל תרף ידך
מן החקירה , וכל עוד תחקור תצרף נפשך ותהיה תמים עם
ה" אלהיך תתחזק במדותיו — וזה תהלתו !

והנה אחל לכתוב לפניך הנה חיזה פרקים ממדת הבורא
יתעלה כאשר מצאתים בכתבי הקדש , תרגיל עצמך ,
לעיין בם במחשבה ושה ותמצא פתח לבוא ש החקירה .

א

ממרות הבורא יתעלה כאשר המה בכתובים • *)

ה" נאדיר בכח • ה)

יראה מה" כל הארץ ממנו יגורו כל יושבי תבל, כי הוא אמר ויהי, הוא צוה ויעמוד • ב)

שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ממנה ירח וכוכבים, המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא מרב חוסן ואמיץ כח איש לא נעדר • ג)

ויסך

---

*) הפסוקים האלה יהיו לך לפתח עינים, ובביאור הזה תמיד לכניך דבך ההשכל גם למען תדר עם לב טעמם • ולמען תלמוד מהם לשום לב כמו בלתה, על כל כתובי המקרא אשר תדבוק לדעתם, קצנותי לפניך הפסוקים כמו שהם בכתובים בשפר, ובביאורם תדע השכל בטעמם ומוסקם •

ה) הבח, בחלבות תיכנו כמו שמחשוב תנחנו הכח בנשמעי (קריאטע) וכמו שנאמר דרך משל שים כח בתכן השוחבת להחזיק בברזל, וכל עוד שיגדל הכח השוחב בתכן הזה, יגדל משך הברזל אשר ישך, וא"כ כח בלתי בעל תכלית ישך גם משך בלתי בת תכלית, וזה היינו, כי בותת עכ"פ נדיך המשך למען כמו לפי ערך הנשוך; וכח אלוהות לאנכם היינו נדיך למען כמו בשום דבר, בי דברו ורצונו יפעל הכל בלי שום התאמצות, וזה כאדר בכח • כמו שאמרו בוקילטס, **נאה אתה ואדיר בבח** •

ג) הפעולות הטבעיות יתפעלו כל זמן שיפעל עליהם הסבות המסבבות לותן, ויחדלו מפעולתם, בסרטת הכח המסובב • לא כן פעולות אלוהות כי לא יגעו ולא ייעפו כי אם יגזר אומר ויהי כל ברצונו, הוא אמר ויהי, הוא צוה ויעמוד • וחקירת גדולת הכח הזה, יפעל הירחה בלב לפני עוסה גדולות כאלה •

ג) הפסוק הזה הוא ירבה עמק בלב החוקר, ויוליכהו

ויסך בדלתים יס וכו", ויתמר עד פה תבוא וכו" ופה יסיים בגחון נליך • ד)

לתבונת ה" אין חקר : ה)

מה רבו מעשיך ה" כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך ו) • רבות

ויוליכהו על כל דרכי החקירה בטבע ובחכמות : גו ירחה החוקר לוך יתחדו חכמתו רצונו וכתו ית" בקודש לחת, הוא ברחם, הוא סדרם בהיכלכם, והוא תכנם בחות חסר לח יעדרו כל ימי עולם ושיון בפי" פרד"ק בפסוק זה (ושעי" מ" כו") •

ד) לין לך דבר קשה בכל חכמה ובכל מלאכה כהנבלת תקומיקס • כי כשם שתצטרך לחשוב בפעולתך שלח יחסור בה דבר מחשר עלתה ברצונך הקדוש לב, למען היותה שלמה מכל זה, תצטרך גם לרחות שלח תפריז ותר על המדה מכל הסכיה : ומס ד"מ כרית לך ברכת מוס למען תסבב לח לופני הרקוס לטחון בה לעת הצורך, תדע עשות בה גם כח מונע להסקיט מימיו לעת החפן • וזה מלחכת מסבכת להניה כל עת זה לעומת זה לח הכח המהלך עם הכח המונע למען יפעול בה הפועל כרצונו, והנה כפלחות נרחה בבריחה בהסקיפכו לל היס הנשול ובכורית בסוח גליו כהרדו לל, ידמו בעיניכו כנלחבקים עם העכנים וככל זחת, לח ישטפו מימיו לח הארן, ילכו ויבולו עד שפתם, וישובו לאחור • וזה לחד מכפלחות הבריחה חשר יפעל ירחת הרוממות בלב החוקר •

ה) בחקירתך בדבר לחד ממפעלות בני חדם, תחמה בלבך, לבל בו עד תכליתו, לדע כל תחבולותיו, ועשם כופת המחניח, ותכלית מלחכתו וכו" • לבל בטרם תתחיל לחקור במפעלי ללהים תדע כי לל תעזיב כי חס שמן מכנו, ועם כל זה לל תלחה לחקור, כמו

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה" היא תקום ו) .
עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר ח) .
החתימה בדף הסמוך .

אגרות

הצב את אחר תמצא ידך די הסיגנו , כי בכל חקירה וחקירה אחר תעמוד עליה תמצא משכורתך בידה .

ו) הערך הכבד בעברי יאמר לפעמים על הגדולה בדבר אחד (גרעסע) כמו רב קעלילה , ולפעמים על הרבוי בפרטיים (דיא מאכטיגפאלטינקייט) והנה כאן הזכיר המשורר שני העניינים האלה במלת רבו , מה רבו מעשיך ה" , מזה עצמם כי בהביטנו אל היסוד הגדול , והררי אל , אל הפיל הגדול ואל גבורתו ועוצם ידו נראה כי כלם בחכמה עשית , שמת חוק לכלם , גבול אל יעבורון . ואם תאמר יאמר החדש לא מצאתי דרך להביט אל פעולות ה" כי אמים לא ידעתי , הררים לא עליתי , ועם חיתו יער לא גרתי , ואיך אפוש לב לחקור על דברים הרחוקים ממני ? — לכן אמר מלאה הארץ קניניך , תוכל לראות מפעלות אלהים בכל מקום אחר תרצה , כי גם בקטנה גם בגדולות תמצא חותות החכמה ונפלאות תבונת הבורא יתעלה .

ז) הוא יעורר את החדש לחקור על עצמו , ולראות את כל תחבולותיו כמתת אלהים אחר אם חותם בלבו , כי לולי זאת לא יקומו , כי אם נראה תחבולות בני החדש זה בעצרו וזה בחכמתו יעמול לעשות דבר , ולפי הנראה לעניים יהיה כפי רצונו ; ופתאום ישלח ה" את דברו ויהפך כל תחבולותיו , יפיר מחשבות ערומים , ופעלם מתפצ ; כי כן נזרה חכמתו הקדומה על כל בחינת להיותה כה , ושוא יעמלו בעלי התחבולות לעשות דבר כנגדה .

ח) הוא יאחז את לב החדש , לראות את העמל והכעס אחר

אגרות יצחק אייבל.

No. 1.

ח ת י מ ה

עוד לא נתתי ש לבי לדבר מלומה עם לחות מרעותי, לך המה דוברות תמה ש לחותה כמתי שעות וחצי עד בואנו

להאפענבורגער חחנות ב".

מלון לחת על פס הדרך, פה כשעבו תחת העץ לשלוף לל כחוס היום, ולכלבו לחם לחריס לחת לחר לשטידבו, ויסבבו שם עד לחר כלו העבדים לתקור לת המרכבה, וגלך לדרכבו עד

היל'ענבייל.

עיר קטנה מהודרת בבנינים נחים, וחבשיה לכשי מסחור מוכרי שם ומקיחם ברוח.

אם כל היום נפשי הומה, ושעיפי יעבורו כים זועף בזכרי לת לחוכי לחר עזבתי היום וכי לרחיק כדוד מהם; ועוד עיני נגרם, ותוסיף בכי בהביטי ש פני דודתך היקרה, כי גם היא במר רוחה תחכה ודמועתה על לחיה; פה גם יגון ולחבה ויבא שמחת נפש; יחלופו דמעות מרורות, ותבחינה תחתן דמעות גיל; ושת סיבתן.

אתה

לחר יביט עיבו, גו וביתר ליבי העולם, פטובת חלהים כעלם להשיבו; כי בכל פנת שכלו לא ידע תכלית המעשה לחר ידמה היותה רעה, כי חלהים עשה זחת לטוב למו, ולזה לחר לזוב, מה יגדל לחוש עם לל? — ומה יסכן גבר בריבו עמו? הלא הוא עושה גדולות עד לין חקר, לא יסיג עין קרון מחמר שמן מהם. וכפלחות (כפלחים וכעלמים מהשיג תכליתם) עד לין מספר. וזה יסקיט לת הלדיק בצרתו ויגדיק הדין עליו בזכרו כי לטובתו היתה נחת.

אתה ידעת את * * * הכמור , אשר לומד עם במדרש
החכמה , ואשר מלהבת כשיש להבתיו לרב חכמתו
ויושר לבבו • הוא מסר לי לחברת קודש כפיעתי לפכיחו הנה
לאחיו הדר פה , ובקש ממנו למסרו לעצם ידו *) • ויהי
כבואו העירה ואנו את עבדי הרוכב לפני לעמוד פה ואחכי
ירדתי ללכת תוך בית האיש • ויהי פבואי אל תוכם ביתו ומוצל
פני היום דרך הקומה ויפה תואר , פניו חדמו מקבוצים , ושערות
ראשו ומזקן מסלג הלבינו , תלתלים עלי מעיל לבן וטהור ;
ולולי זאת לא החזקתי כי בן שמונים שנה הוא , כי על פניו
ובתמוכתו לא נמצאו תות מחותות הזיכה • כהביטי אל מראהו
שאלתי את פיו לאמור : האתה האיש * * * ? — ויען
האיש , הן * * * שמי • — ואקח את הספר ואומר : הא
לך אחרת , אשר שכחתי מקעניגסבערג מבכך יחודך ואכנים
אחים אחכמו • — כשמעו זאת ויעמוד מהחזה , ויפן כה
וכה ויקרא את אחתו הזקנה ממנו , גם היא בחה אל האולם
כפופת קומה וכשולת הברכים ותעמוד מימין בעלה בלתי דבר
מחומה לך שפתיה בעות מזוקן • ויאמר לה הזקן , האח זה אחיך
הבית לנו ספר מבנכו , עודנו חי ! עודנו חי ! — זה ימים רבים
מלפו ולא ראיתי ממנו דבר מה , גם משלומו לא שמעתי • —
ואען לאמור : תמול ראיתיו והבטחתיו למסור את האגרת
הזאת לעצם ידך • גם אבטיחכם שהוא מתמיד בלמודו וקנה
חכמה ושם טוב על כל כחורי המדרש • הדבר יצא מפי , ופני הזקן
והזקנה קלהילו , ויבכו שניהם עד כי האשה הגדילה *) גם
אנכי גם דודתך קיקרק (אשר בחה הביתה בשמעה קול שמון)
כתנו שמחה בלבנו , ועינינו מלאים דמעות גיל , ואחרי
בלותינו לדבר ונפקדם לשלום , ונפן לדרכנו •

האח בני ! מה נעים לנפש , שמח נפש נכאה ! מה
נפלא פיוש אשר זו כלכלתי שיבת לב ואש , אשר
כפעם ביום לבין המות , בבשר טוב להם משלוש בן אשר יגליש
נשם פרי • — בני ! התעלם בחכמים עם ריעיך , התענג
בכל טוב התרן אשר נתן לפניך ה" , נסכה לבך בשמחה כאשר
ייטב בעיניך ; תמנם כמוך ועבודו לפני שמחת עמו טוב •
דרוש חכמה , בקש שלום , רדוף צדק ; ועל כלמו תתוך
למוצוא דרך עשות חסד באחן • — וזה שמרו חז"ל
גדולה למודה יותר מן הגדקה וכו" •

עלזי

---

*) בעצם ידו , כמו בעצם היום , אחוז בלשון חז"ל באותו היום ובעצם ידו הוא מה שאמרו בלשוננו לילו שחק •

*) כמו עד זול הגדיל •

עלזי לבם נסעדו, ושיניהו תלויות על המרחשת אשר רחיהו, כי כמלאו כליותיהו שומה. לכי לחמתי: עולם חזכיר על רחש שמחתי, שמחת הזקנים אשר הסיבותי היום. ודומתך תומרת: מי יתן ויחק בעט ברזל עלי לוח נחשת את אשר רחיהו היום! כה דברהו עד בואהו

לברוינסבורג החנות ב"ו.

עיר קטנה מומה לה מסביב. עוד כרחה שמה שחרית ימי הבערות, עבדים ופחילים מעשי ידי לחם אשר יתחוו לחם. וכומרים הולכי יחף לעגות את נפשם בגלוי, ובסתר יעבדו לבושים ויעשוהו מיין ושכר בטוב בעיניהם; ברית כרתו לעיניהם לבלתי התבונן על בתולה, ובסתר לחלם יחרגו לחם ריקי — לח התעמקנו פה כי לח מלי שעה ולח ינלחו מפתח הלולן הכולה. לחנם בעד החלון הסקפתי ופני כל עובר זרו בעיני; הכרת פניהם יענה פה כי יתורו לחרי תורת מוסל בעל כתרת שליטיה, ועל פני כל לחה תביט תמונת מרים מגדלה שיער נשיא *) בעלה בפתי בעיר כמותה הלחורה בחבלי הסכלות ולור החכמה לה זרח עליה. מחתי לנחת ממנה; ונלך לדרכנו עד כפר טרוכז (תחנות ד"), ומשם עד

עלבינג החנות ה".

עיר נחה בהדרת בבניהם נחים והיח רבת המסחר, חליש יחוטו לכנות מכל הלרכות. בחנו פה לעת ערב, ומנחנו לת העיר חלמה סופרי יהודים חשר ישמרו פה ביתי מסוך הגדול הלה; והתעמקנו פה כחמש שעות למען חכות לת נחתך הלבנה להחיר לנו על הדרך; חך לשוח חכינו כי בתקדרו שמים בעבים, ומטר רב ירד על הלרץ, והלבנו כל לילה בזרם וכזוטר, לריק פרשנו לת מפסה העגלה עליהו, ללח הועיל פטפנו לת נויותנו בעשופים ומחלנות, כי גברו המים ויבואהו שד בפשנו, ובבואה כמוסי המטר ושמורי הקר עיר מארינבורג (תחנות ו") היח עיר קטנה בבויה נחה, ודבים מחבשיה בעלי חמונת התפסיור. גם בית ענונות**) רחיתי שם וכו כפלשים בתפלות היוסדות בו לתנות ולפללות על בתוליהן — •

חעיד

---

*) חנגיה דף ל' ע"ב.

**) ענן, עניני הסנירה, ומחלה הזחת שמש בו בעל לה"ק ע"ד הפללה על הנשים המיחלות לבעל, חו על זותן לחר תהיינה קנוחות לבלתי פוזת

העיר הזאת יושבת על שפת נהר **נאגאט** • ובאותה מן העבר, המעברות לפניך אשר יעבירו את ההולכים על גשר השטה על פני המים • ונעבורה את הנהר, ומשם כברת ארץ קטנה עד בוקר אל הנהר הגדול **וויסעל**, אשר גם עליה תלכנה המעברות, ומשם הלכנו עד **דירשוויא** תחנות ז" עיר קטנה פרוצה מאין חומה, ואכסיה עובדי האדמה, שמה התפללנו ונאכל פת שחרית, ומשם הלכנו **לראנציג** תחנות ח" •

את תכונת העיר הזאת ואת אשר תראה בתוכה אביא על הספר אשר לכתוב לך ברס אחת מפה • אומנם ברס אחתוס את האגדת הזאת, אגיד לך הנה מקצת העתקת סיר מהכתב **האללער** הכתובה אל ידי מחים אחד אשר בא אלי זה רביעית שעה ובידו מנגלה עפה ויאמר אלי: האתה החים לאוכל? — ואומר הן אדוני! ומי אתה כי כבדתני? — אכלי חיים כמוך, ואנחי, כי שמעתי עליך לאמור • אתה מעדת המתפפים הנקראים אכרת דורסי לשון עבר; ואנחי להרחותך כי גם לי לב כמוך, ולא נופל אכלי ממך, ואנחי להרחותך את ההעתקה הזאת אשר העתקתי מס" הסר נבח האללער, ואנחי להבטיחך שאשלח לכם אכילות כתבים מכתבים טובים; ואנחי לבקש ממך שתדפיסם בס" המתפך • ואנחי להודיע כי קראתי את הקדמת בחל הכשור אשר כתבת, והוא לשון קל יבינוהו הכשים הזקנות; לא כן כתבי, כי אם קצי סהפנה, והחכם שהחכמים יאמן את כל בחות תבונתו ברס יביכס; ואנחי לבשרך שאכלי אהיה מגן לך לפרסם את שמכם בין חכמי העמים, כי אכלי הולך בחברתם והמה ישחילוני ספרי חכמיהם, כאות נפשי; ואנחי לאמר לך כי המה יכנו אותי היהודי המלומד, וכבר קראתי רבים מספריהם, כמו ספרי החכם החוקר קרח"כן ושירי נרעקו"ח וספר החמ"לעט, וכעת הבטיחני חכם ח" לתת לי ספרי הקיסר הריסטו"טלום, ומס אשתו קסלכטיפע את פלאט"ח מלך כסדיים; ואנחי להגיד לך כי לא אשב פה כי אם היום, ומחר אסע דרך יס לעיר ענגלח"נד שמה ידעו ערוך החכמה והלשון; ואנחי ליתן את שמי כתוב על הנייר כזה למען תדע כתוב אלי בהיות דבר קצה במכתבי אשר אלי תביאו — ויתן לי את המנלה אשר בידו, וילך לדרכו • ומי יתן ולא אשמע עוד מכיו **ובאתי, ובאתי!**

יהנה

היות לחים • וכי" הלהן תענכה, הלהן תשבו סנורות מבלי היות לחים • וחו"ל כנו את הפשה אשר לא תבשל, עגוכה • ולכן כתתי את הבתים אשר יבאו שמה הבתולות הכשעות לבלתי היות לחים בשם, בית העגונות •

והנה שלשה בתים הראשונים תניע לפניך ולפני ריעיך לראות מעשה הכסיל החושב את עצמו, והמה מהסיר בג" היקר והנעים להחכם האלגער *) .

האין הנאצב, הכבוד ההבלי!
לך יבנה הזקנה מוכחות —
גם היום אתה אדון עולם —
החפץ המבקש, מחכל לאוכלים .
בת השגעון, וברכת הכסילים
מה ים לך אשר יפול לפניהו ?

* * *

אתה למדת את הערבים בומני קודם,
להריעיד חוי לנפשם
ומשפט גחות הדם חשבת .
מקבריהם אשר מתחת לאדן
התפארת השגעון על חלציהו
החרב ליום הראשון הכתת .

* * *

אתה למדת לאחרי מערכת הנסיכים,
לצמוח החדש הכל החושים
אשר לף על פי כן המוחה לבלי יקע .
לאחת . כמו הכוכרות מעלת היקרים
על כתפות החולצות למאוד .
ים, על כי בשבט ירהו לותך . **)

אלה

---

*) Des Herrn von Hallers Gedicht, Ueber die Ehre.

**) פה מצאנו מקום לעורר את הבעם אשר תביע עוינו, בבוא לנו כתבים מחנשים בלתי ידועים מלאים דברים כאלה, לבלי רוח לתן בם מועיל זה ישלח לנו העתקות דומות להעתקה הזאת, וזה ישא קולו בעזיזים בקול הסיבים, וירבו עלינו מתן בפולות הפלטע"ן, ולא יחשבו כי בסף נקה ימסרו לתבון . ומי יתן ונדעה את המחברים בלתי ונדפיסה לחד מחכתבם חתום בשמותם, למען יבושו בניהם בג העדה . דברי המאספים .

אלה מקנת מלחכת החיש אשר (אם נדבר כלשונו) לא
ידע לפתות את הכלב מן התבור • והרחמן ינילנו
מכל פגע רע ועל כלם מן לחוכך את עצמו •

ועתה בני ירחמך האל ! הסב אלי דבר • פעת תכוח,
ואחרי כן חשוט חוצות לרחות את העיר ואת יושביה,
ומתר אחל לכתוב את אשר יקרני היום • והיה שלום •

ידידך אהבך בלב איצק אייכל •

ש א ל ה •

אל כל דורש לשון עברית, וחוקר בתעלומות שרשיה,
יטוף מלתנו לבקש נחתו מעפר, כנדרי שרש סבן
בכל הורחותיו כי רבות המה? ועל המחבר מפתח בעבין הזה,
לברר תחלה, הרשון לכל הורחות השרש הכ"ל, ומשם ילא
ויפרש כל הכתובים אשר בתו בתוכם מלה משרש הזה • והכנו
מבקשים מכל מי שידבנו לפי לשלוח לנו מעבהו, לשלחו קודם
ר"ה תק"מן הכ"על, כי נבחרה הטובים שבהם ונדפיסם בע"ז •

ג
תולדות גדולי ישראל •

וד•
תולדות הזמן •
יפקדו מקומו •

ה

בשורת ספרים חדשים.

עודני נער בקשה נפשי למצוא דברי חפץ, נברת עלי להבת האמת, ושאלתי לי הבין תבונות ואמרי יושר הכתובים בתורת ה" ובדברי נביאיו, כי ידעתי שהן מקורות החכמה, ומעיינותיהן יכון להשקות נפש החדש, ולהחיות רוחו בתוך הדעות הטהורות ודרכי המדות והמוסרים, ויושר במצות וגופי הסלכות, המזהירים מכין מלינותה של תורה, אל מול פני היש מבין משל ומליצה דברי חכמים וחדותם. ביגותי בספרי מכמי הדורות אשר היו לפנינו, ורחיתי כי אם הניחו לנו ברכה במחקרותיהם, לא סגרו דלתות התורה בפני הבאים אחריהם, ממקור מילין ומהפיק תבונות. ובאשר מקרתי ודרשתי, על בידי דברים חדשים, לא רחיתי בחוברתיהם, אך ירחתי פן התערבו בהן רעיונות מדומות, כי אין בכשמת החדש מחזיקים, יפקול עליהן הגות לבו, לדעת בין נדק לנפתל ועקש, על כן נלחתי מקנת הדברים למבוכי מדע לשמוע מה יענו בי, ואחרי כי ככון דרכי בעיניהם, אז נועצתי להכיאם בדפום ולחלקם ביעקב. ואחל להדפיס בעשורי את ספרי אשר קראתיו גן נעול בו פתחתי שער חדש, בו עוררתי את לב בני גילי, והודעתים מפטוד לנו לדרוש ולחקור על סדרי לשוננו הקדושה, שחוברו מהן מלינות התורה והפיוטים, למצות נדר כל סורש ובבולו, עד שלח תנע הורחת סורש אחד בגבול הורחת סורש זולתו, כי אם נעמוד על זה, נעמוד גם על יושר ביאורי המקרחות, ותעלומה נוגיח אור, כי דברים מסדרי הלשון הזאת קרובים בטעמיהן, והכתובים מסתמכים פעם בסדש זה ופעם בזה, ואי אפשר להבדיל ביניהן עד שיהיה בידינו לומר בפי הגבולים שהגבלנום בהם הוגי המקרח הזה להשתמש בסדש זה, ומקרח אחר בסדש זולתו; שע"כ נרחה אור גם במקרחות היותר סתומים. ואחתום הספר — ובפתיחת הדברים כתבתי עשר כוונות, כללתי בהם הידיעות היקרות היוצאות מן המדרש החדש הזה, יגליח

יצליח ה" מחשבתו בידינו • גם שמתי בו אות מזלצה שרשים בענין אחד והן אחר, מהמה, בוש, והבדלתי ביניהן בזרח יפר, ובארתי כל המקראות המזכירים אחת מלשונות אלו ולמען הודיע כי לא נפלאת היא המקירה הזאת מביאת החדש, ולא רחוקה היא מדעתו • ובגוף הספר בארנו רחשונה מקצת שרשים עמוקים בטעמיהם, מטעם שחגיד לפניהו, וכלאת ספרי הכ"ל לאור, אולי תן בעיני יפרי לב, כברכה מעדותן של חכמי הדור החקוקים על דלתותיו, ומכמה כתבים מגדולי הרן אשר בידי כתובים לתהלת המלאכה הזאת, רחיתי ושמחתי, כי אמרתי זה החילי לעשות ואם מצער הוא תחי נפשי כי נגעתי רחשונה בכמה זה אשר עוד גדולים ממני מעין ישיתוהו, והיה פלג אלהים מלא מים •

יותר מזה שם לבי, ברחותי כי אולי יתן לנאור זה את מיתיו, קמו כדיבי עם, כרו בשחוקק בשעבותיו, והוליאו גם הם את המים להשקות את העדה, כי אלה מפה ואלה מפה, השמיעו אומר ודברים בלמודים הללו וזה לי שות לטובה, כי נזכרו הדברים שדברנו בסוד יפרים, ובנה אורח בחדרי בטנים, ולא בחתי לארץ דבריהם, ולהשעותם על המאזנים, כי די בחת לי להריח ריח מנחתם, כי מנחת קנאות היא מזכרת צדק, מעוררת תהנת מסרים, מה נאוה קנאה זו, קנאת סופרים תרבה חכמה, ישוטטו רבים ותרבה הדעת, ואם דעותיהם שונות, יש שופטים בארץ, לברר ולהבדיל בין נכוחות לפתלתולים, ובין דברים מתוקים הדומים לעבנים בשולת, לדברים הדומים לבוסר המקהה את השנים, ובאחר ישפוטו הם יחת בחמת בגונה והיושר כלביד יבער •

חתימה בדף הסמוך •